

VVK 1.04 TOIMINGU VAIDLUSTUS

Vabariigi Valimiskomisjon (VVK) kuulutas 30.03.2026 valimiste veebilehel välja oma töökorra¹ 4.3 vastava avaliku koosoleku², mis pidi toimuma 1.04 algusega kl 15 veebis töökorra 7.2 vastava elektroonilise koosolekuna. Koosolekul osalemise nõudeid kirjeldati koosolekuteates ja sellele lisatud tehniliste nõuete dokumendis³.

Kaebaja taotles oma 1.04 13:59 saadetud kirjas⁴ võimalust end koosolekul osalemiseks tuvastada ITDS §3 lg3 järgi elektroonilises keskkonnas isiku tõendamiseks ette nähtud dokumendi abil. Kaebaja sisenes koosolekuruumi vastavalt juhistele 14:50 ja enda tuvastamiseks saatis VVK-le 14:59 teate, mis oli digiallkirjastatud ja kinnitas oma nimekuju koosolekuruumis:

“Ootan koosolekuruumis Märt P nimega.”

VVK ei võimaldanud oma isikut ITDS §3 lg3 “elektroonilises keskkonnas isiku tõendamiseks ja isikusamasuse kontrollimiseks ettenähtud dokumendi” abil digiallkirjaga tõendanud kaebajal koosolekul osaleda. Kaebaja ei nõustu VVK-ga, et tal oleks tulnud osalemiseks “leida teine seade” ja ta vaidlustab koosolekule mitte lubamist olukorras, kus ta oli oma isikut seaduse nõuetele vastavalt tõendanud.

1. Kaebeõigus ja tähtaegsus

Kaebajal oli õigus osaleda RKVS §12 lg3 kohaselt avalikul koosolekul ja ta oli RKVS §19⁴ lg2 vastavalt vahetult enne vaatlemise alustamist end esitlenud. Kaebaja mitte lubamisega koosolekule rikuti tema õigust osaleda vaatlejana VVK avalikul koosolekul. Kaebajal on PSJKS §37 lg1 vastav kaebeõigus ja kaebus on PSJKS §38 lg1 alusel tähtaegne.

2. Kaebaja tõendas oma isikut vastavalt seadusele

Riigikohtu lahendi 5-25-18 punktis 26 osutatakse, et õigus koosolekul vaatlejana osaleda eeldab, et vaatlejal on võimalik mõistlikult koosolekut jälgida. Seda õigust rikutakse olukorras, kus vaatlemisele seatakse ebamõistlikke takistusi ja “vaatlemisele tingimuste või takistuste seadmine on õiguspärane, kui sellel on legitiimne eesmärk ning see ei riiva vaatleja õigusi ebamõistlikult”.

Riigikohtu üldkogu on kohtuasja 5-25-7 lahendi punktis 42 osutanud, et koosolekul osalejate isikuandmete töötlemise legitiimne eesmärk on koosoleku protokoll koostamine. Riigikohtu kohtuasja 5-25-18 lahendi punktis 25 selgitatakse, et RKVS §19⁴ lg2 “kohustus end esitleda sisaldab inimese kohustust avaldada oma identiteet, eeskätt esitada oma tõeline nimi”.

VVK koosolek toimus elektroonilises keskkonnas ja kaebaja oli oma identiteedi avaldanud ning ITDS §3 lg3 elektroonilises keskkonnas isiku tõendamiseks ja isikusamasuse kontrollimiseks ettenähtud dokumendi abil andnud võimaluse ITDS §18¹ lg2 ja lg3 tähenduses isikusamasuse digitaalseks kontrollimiseks. Selleks andis kaebaja nõutud sertifikaati kasutades digitaalse allkirja, mille lahutamatuks osaks on kaebaja nimi.

Digiallkirjastatud dokumentide töötlemise võimekust võib avalikelt asutustelt eeldada ning nende kasutamine elektroonilises keskkonnas oma isiku ja esitatud taotluste päritolu tõendamiseks on seadusega ette nähtud. Seega oli kaebaja poolt mõistlik eeldada, et VVK on sellise dokumendi saamisega täitnud oma legitiimse eesmärgi vaatleja identiteedis ja tema tegelikus nimes veendumiseks ning protokoll koostamiseks vajalikud tingimused on täidetud.

Kaebaja oli VVK-le enne koosolekut kirja teel teada andnud, et ta kasutab osalemiseks seadet, millel puudub sisseehitatud kaamera ja mikrofoni ning pakunud koosolekuteates avaldatud juhistele alternatiivse ja seaduses ettenähtud viisi enda tuvastamiseks elektroonilises keskkonnas. Isikut tõendavate dokumentide seadusega elektroonilises keskkonnas ette nähtud viisil isiku tuvastamisest keeldumine riivab vaatleja õigusi ebamõistlikult.

3. Kaebajal on õigus isikuandmete kaitsele

Koosoleku elektroonilisel läbiviimisel töödeldakse osalejate isikuandmeid. Riigikohtu üldkogu on kohtuasja 5-25-7 lahendi punktis 42 osutanud, et VVK peab IKÜM art 5 lg2 ja art 24 tulenevalt tagama, et järgitaks isikuandmete töötlemise põhimõtteid, sh IKÜM art5 lg1 punktis c sätestatud minimalismi põhimõtet. Juba end tuvastanud vaatlejalt täiendavate isikuandmete nõudmine ei vasta isikuandmete töötlemise minimalismi põhimõttele.

Koosolekul osaleva vaatleja kaamerapildi ja tema hääle ülekandmine riivab 5-25-7 lahendi punktis 42 kirjeldatud “õigust isikuandmete kaitsele, mis hõlmab isiku tuvastatavuse korral mh näiteks tema välimust, suulist kõnet, esitatavaid hinnanguid ja seisukohti”. Kuna VVK peab oma koosolekute puhul tagama, et mitte ainult ta ise, vaid ka teised osalejad järgiks isikuandmete töötlemise põhimõtteid, siis pidi olema kaebaja soov osaleda koosolekul üleliigseid isikuandmeid avaldamata legitiimne, sest koosolekul osales elektroonilises kanalis VVK väliseid osapooli, kelle puhul pole VVK-l vahetult võimalik tagada kaebaja isikuandmete kaitset.

4. Täiendavate isikuandmete nõudmine on õigusvastane

VVK nimel 01.04 14:49 kirjas⁵ vastanud RVT väide, et “kaamera pildi ja mikrofoni sisse lülitamine ei ole koormav” pole seega asjakohane nii seetõttu, kaebaja oli andnud eelnevalt teada, et tema seadmel pole sisseehitatud kaamerat ja mikrofoni, aga ka seetõttu, et kaebajal oli õigus osaleda koosolekul nii, et tema isikuandmete kaitse on tagatud, st kaebaja

soov külastada VVK avalikku koosolekut jt elektroonilisi kanaleid just sellise seadmega täidab isikuandmete kaitse legitiimsete eesmärki.

Kuigi Riigikohtu kohtuasja 5-25-15 lahendi p11 järgi “võib koosoleku juhataja nõuda, et vaatleja näitaks end esitledes oma nägu”, ei saa selline õigus riivata vaatleja õigusi ebamõistlikult. Veebikaamera olemasolu ja kasutamise nõudmine olukorras, kus kaebaja soovib koosolekul osaleda isikuandmete kaitstust tagaval viisil ja juba on end seaduse poolt ette nähtud viisil elektroonilises keskkonnas tuvastanud ei ole mõistlik ega oma legitiimset eesmärki.

Seejuures ei ole koosolekut VVK töökorra 7.4 alusel jälgida sooviv vaatleja avalikus rollis ja seetõttu puudub õigustatud eeldus, et kaebaja peaks tooma koosoleku jälgimiseks ära rohkem isikuandmeid kui on koosoleku jälgimiseks või protokoll koostamiseks hädasti vaja (IKÜM art 5 lg1 punkti c “võimalikult väheste andmete kogumine”).

Erinevalt VVK liikmetest ja RVT töötajatest ei ole koosolekut jälgivad vaatlejad tingimata avalikus rollis ning nende ootust isikuandmete kaitsele tuleb käsitleda seetõttu kõrgemana. Seetõttu kehtib vaatlejate kohta üldkogu on kohtuasja 5-25-7 lahendi punktis 42 osutus tugevamaini kui VVK liikmetele või RVT töötajatele.

5. Kaebajale pole võimaldatud koosoleku salvestist

Kaebaja taotles 1.04 kirja teel⁶ koosoleku salvestist, mida pole VVK enne kaebetähtaja saabumist edastanud.

Riigikohtu kohtuasja 5-25-48 lahendi punktis 8 on osutatud, et AvTS mõttes on avalik teave “nii kirjalik protokoll kui ka selle koostamiseks kasutatav helisalvestis”. Sama lahendi punktis 12 osutatakse, et “menetlusosalisel on ulatuslikum juurdepääsuõigus haldusmenetlusega seotud avalikule teabele kui menetlusvälisel igapähele” ja see kehtib ka olukorras, kus salvestist taotleb “menetlusosaline ning soovib vaidlustada selle kaebuse suhtes tehtud otsust”.

Kuna VVK pole avaldanud kaebetähtajaks ei koosoleku protokoll ega avaldanud või edastanud salvestist, siis on sellega riivatud kaebaja õigust osapoolte võrdsusele ja õiglase kohtupidamisele, sest koosolekule mitte laskmisele lisaks pole kaebajal olnud võimalik tutvuda ka aruteluga, mille raames otsustati teda koosolekule mitte lubada.

Taotlused

Eelnevast lähtuvalt kaebaja taotleb:

1. VVK poolse salvestise edastamisega viivitamise tunnistamist õigusvastaseks;
2. VVK koosolekule pääsemisele ebamõistlike piirangute seadmise ja koosolekule mitte lubamise tunnistamist õigusvastaseks.

Viited

1. *Vabariigi Valimiskomisjoni töökord* (VVK 03.12.2020)
2. *Vabariigi Valimiskomisjoni koosolek 1. aprillil 2026* (VVK/RVT 30.03)
3. *Teamsi veebiklient* (VVK/RVT 30.09.2025)
4. *Re: VVK 1.04 koosoleku jälgimise taotlus* (Pöder 1.04)
5. *Re: VVK 1.04 koosoleku jälgimise taotlus* (Pöder 1.04)
6. *VVK 1.04 koosoleku salvestise edastamine* (Pöder 1.04)